

NAGY KATALIN

A MAGYAR SZÁMVITELI SZABÁLYOK TERVEZETT HARMONIZÁLÁSA ÉS AZ IAS 39 STANDARD VÁRHATÓ HATÁSA

A szerző előadása általános kitekintést adott a számvitel nemzetközi szabályozásának folyamatairól a már elkészült, jóváhagyott nemzetközi szabályok alapján, illetve megkísérelte értelmezni a hivatkozott nemzetközi szabályokat és felmérni várható hatásukat a hazai szabályozásra. Az előadás alapvetően a szakma figyelmének felkeltését célozta az előírások várható módosítására. Mindezek során tekintettel kellett lenni arra, hogy a nemzetközi szabályok fordítása és hivatalos kiadása folyamatban van, és nem áll rendelkezésre minden információ a végleges álláspont kialakításához.

2000 májusában az IOSCO (Nemzetközi Tőzsdefelügyelet) elfogadta az IAS 39 standardot, ami a jelenlegi szabályozásban jelentős változásokat fog hozni az EU-n kívüli országokban is.

Készült egy Európai Közösségi rendelet (az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsának 2002. július 19-én kelt, 1606/2002. számú rendelete a nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról), amely 2005-től minden tőzsdén jegyzett vállalkozás számára kötelezővé teszi a konszolidált beszámoló IAS szerint történő összeállítását. Ez maga után fogja vonni az egyedi éves beszámolók IAS-hez

való igazítását is. Tehát az Európai Bizottság döntött arról, hogy az IAS szabályokat fogja adaptálni.

Az Európai Bizottság 2001 májusában határozott arról, hogy a 78/660/EGK 4. számú irányelvet (a vállalkozások éves beszámoló készítéséről szóló irányelvet) és a 83/349/EGK 7. számú irányelvet (a vállalkozások konszolidált éves beszámoló készítéséről szóló irányelvet) módosítani fogja az IAS 39 által bevezetett fair value szabályokkal. Ezeket a konszolidált éves beszámolók készítésénél alkalmazni kell majd az EU tagországokban is, ami viszont maga után vonja azt a szükségsze-

rú követelményt, hogy az anyaintézmény az egyedi éves beszámolóját is fair value szabályok figyelembevételével készítse el.

Készült továbbá egy önálló standard-tervezet a teljes valós értékre (full fair value) vonatkozóan is, amelynek átvételét azonban az EU tagországok jelentős része nem támogatja.

(A Bázeli Bizottság úgynevezett Accounting Tasks Albizottsága részére kellett a tagországoknak jelentést írni a full fair value-ról.)

Végső soron tehát a nemzeti szabályokat is át kell majd alakítani az IAS-ek szerint az EU tagországokban is, mert **az EU irányelvek az IAS irányában fognak változni.**

Az IAS-ek alkalmazása nem kötelező, csak lehetőség, viszont az IAS szerint készített beszámoló nem váltja ki a hazait, a hazai jogszabály szerint kötelező elkészíteni minden vállalkozásnak és banknak az éves beszámolóját;

Ahhoz, hogy a vállalkozások IAS szerint is készíthessenek beszámolót a hazai mellett és azt közzétegyék, az IAS-eket le kell fordítani a nemzeti nyelvre, hogy az kompatibilis legyen a nemzeti szabályokkal, továbbá a vonatkozó EU irányelveket (alapvetően a 4. és 7. számú irányelvet, valamint a 86/635/EGK irányelvet) is le kell fordítani a nemzeti nyelvre, a jogharmonizáció alapvető követelményeként.

A fentiek miatt Magyarországon is **folyamatban van az IAS hivatalos fordítása magyarra**, hogy a csatlakozásig a szükséges előírásokat adaptálhassuk a hazai szabályozásba, illetve ha tagország leszünk, bizonyos előírások automatikusan alkalmazandók lesznek, tehát nem igé-

nyelnek megfelelő hazai szabályozást. Emellett a hivatkozott EU irányelvek fordítása és az Igazságügyi Minisztérium által történő hivatalos kiadása is folyamatban van.

**2001/65/EK (2001. szeptember 27.)
irányelv a 78/660/EGK 4. számú
irányelv, a 83/349/EGK 7. sz. irányelv
és a 86/635/EGK irányelv
módosításáról**

Hatálya:

Alkalmazni kell:

- a normál vállalkozásoknak,
- a pénzügyi intézményeknek → a sajátosságokra tekintettel

az egyedi beszámolóra és /vagy csak a konszolidáltra

Nem kell alkalmazni:

- a biztosítóknak,
- a kisvállalkozásoknak.

Bevezetésének oka:

- a pénzügyi instrumentumok térnyerése a normál vállalati szektorban is
- a nemzetközi összhang megteremtése → IAS felé → US-GAAP felé közelítés
- 2005-től a tőzsdén jegyzett vállalkozások az IAS szerint készítik a konszolidált beszámolót, → az IAS-ben pedig valós értéken (fair value-n, a továbbiakban: fv) való értékelés van → ezért az egyedi beszámolókat is szükséges lesz előbb utóbb IAS szerint összeállítani.

Hatályba lépés:

- 2004. január 1-jétől,
- ezelőtt ki kell dolgozni a hazai szabályt
 - a fv-n való értékelésre – az EU tagországoknak,

- 2007. január 1. előtt újfent felülvizsgálják.

A tagállamok döntése:

- csak lehetővé teszik az alkalmazását a fv-n való értékelésnek vagy
- kötelezővé teszik;
- csak a konszolidált beszámolóra terjedjen ki vagy
- mindkettőre (az egyedi beszámolóra is).

Fontos tudnivalók:

- a fv-n való értékelés bizonyos pénzügyi instrumentumokra nem alkalmazható, így pl. a banki elszámolások többségénél nem lehet alkalmazni
- csak olyan pénzügyi instrumentumoknál alkalmazható, ahol nemzetközi egyetértés van arról, hogy a valós értéken való értékelés megfelelő
- a származékos ügyleteket akkor is be kell mutatni a kiegészítő mellékletben és az üzleti jelentésben, ha azokat fv-n vagy nem fv-n értékelték.

Származékos pénzügyi instrumentum:

Olyan árualapú (tehát a tárgy maga egy áru, vagy valamilyen áruból leképezett dolog → index, kamatláb stb.) szerződés, amelyet a felek pénzben vagy más pénzügyi instrumentummal teljesítenek.

Nem tartozik ide (a delivery):

- a beszerzés, értékesítés vagy saját használat céljára kötött vagy megkötni kívánt (határidős) ügylet,
- amely az áru tényleges leszállításával valósul meg.

A pénzügyi instrumentumokon belüli kötelezettség csak akkor tartozik a fv-n való értékelés alá, ha:

- kereskedési portfólió részét képezi, vagy
- származékos pénzügyi instrumentum.

Nem alkalmazható a fv:

- a lejáratig tartott instrumentumokra,
- a nem értékesítési célú saját kölcsönökre és követelésekre,
- a leány-, közös vezetésű, társult cégben lévő részesedésekre, amelyeket tartósan tartanak,
- a vállalkozás saját kibocsátású instrumentumaira (kötvény, részvény),
- a speciális (egyedi) pénzügyi instrumentumokra (amelyek külön feltételeken alapulnak).

Fedezeti ügyletek:

Ha a tagállam megengedi, akkor a fv-n értékelt fedezeti ügyletek alapügyletének értékelése is sajátos módon történhet (→ igazodva a fedezeti ügylethez, az is értékelhető fv-n)

A valós érték meghatározása:

- a) piaci érték
 - a jegyzett ár, ha elismert (megbízható) piaca van az instrumentumnak,
 - a két fél szabad megállapodása szerinti ár,
 - a helyettesítési érték (összetevőkből, vagy hasonló instrumentumok alapján meghatározott érték);
- b) általános értékelési eljárásokkal meghatározott, a piaci árat megközelítő érték → jelenérték számítás (diszkontált hozamokból)

Ha ezek nem meghatározhatók, akkor marad a beszerzési érték.

Értékelési különbözet:

- alapvető szabály szerint az eredménybe (a továbbiakban: EK) kerül,
- de lehet a saját tőkén (a továbbiakban: st) belüli „valós értékelés tartalékában” is

- = ha fedezeti ügylet, amelynek alap-ügyletéhez kapcsolódó eredmény is a st-be kerül közvetlenül,
- = ha külföldi vállalkozásban lévő nettó befektetés monetáris tételének átszámítási különbözete (pl. devizaárfolyam-különbözet),
- = ha a tagállam a származékos ügylettől eltérő instrumentumra engedélyezi vagy kötelezővé teszi az ártékelési különbözet st-be való elszámolását (Származékos ügyletnél tilos a st-be tenni!)
- visszaértékelés:
 - eredménnyel szemben (EK) vagy
 - st-vel szemben (valós értékelés tartalékával szemben).

Kiegészítő mellékletben be kell mutatni:

1. Ha a pénzügyi instrumentumok valós értéken értékelték:
 - a) számított piaci érték esetén (jelenérték) az értékelési eljárásnál alkalmazott feltételeket (pl. diszkont tényező, várható osztalék növekedési ráta stb.),
 - b) valós értékelési különbözetet, és hogy annak összege az eredménybe vagy a st-be került, valamint a pénzügyi instrumentumok csoportjait és valós értékét,
 - c) származékos ügyletek csoportjait, nagyságát (szerződés szerinti értéken), lejáratát idejét, valamint a cash-flow-ra és az eredményre várható hatását,
 - d) valós értékelés tartalmának tárgyévi változását.
2. Ha nem alkalmazott a valós értéken történő értékelés

- a) a származékos ügyletek csoportonkénti
 - valós értékét (ha megállapítható),
 - nagyságát (szerződés szerinti értéken), lejáratát idejét, valamint várható hatását a cash-flow-ra és az eredményre;
- b) a valós értéket meghaladó könyv szerinti (bekerülési) értéken értékelt befektetett pénzügyi eszközök esetén
 - azok könyv szerinti értékét és valós értékét,
 - annak indoklását, hogy miért nem értékelték le.

Kiseb vállalkozásnál egyszerűbb a kiegészítő melléklet! (Itt nem részletezett.)

Üzleti jelentésben be kell mutatni:

- a pénzügyi instrumentumok vállalkozáson belüli hasznosítását (fedezeti, nem fedezeti, egyéb), ha az jelentős a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetre,
- a kockázatkezelési politikát és a fedezeti ügylet politikát,
- az ár-, hitel-, kamat-, likviditás-, és cash-flow kockázati kitettséget.

Konzolidált beszámolóban:

- a valós értéken való értékelés szabálya ugyanaz, mint az egyedi beszámolóban,
- a kiegészítő melléklet és az üzleti jelentés tartalmának bővülésére vonatkozó szabály ugyanaz, mint az egyedi beszámolóban.

Pénzügyi intézményeknek nem kell alkalmazni a számvitelre vonatkozó európai uniós irányelvből:

(ha az eszközöket általánosan, illetve a kötelezettségeket a valós értéken értékelték)

- a befektetett eszközöknek minősülő, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírra a beszerzési értéken történő értékelés elvét,
- a beszerzési értéken kimutatott forgatási célú értékpapírok piaci értékének a kiegészítő mellékletben való bemutatására vonatkozó szabályt,
- a devizaeszközök és devizakötelezettségek előírt árfolyamon való értékelésére és az eredménybe való beállítására vonatkozó szabályt.

AZ IAS 39 ÖSSZEFOGLALÁSA

Pénzügyi instrumentum fogalma:

Olyan szerződéses megállapodás, amelynek eredménye egyik félnél pénzügyi eszköz, a másikonál kötelezettség vagy saját tőkeinstrumentum.

Lehet: **pénzügyi eszköz:**

- = készpénz,
- = szerződéses jog (követelés) készpénz vagy más pénzügyi eszköz átvételére,
- = szerződéses jog pénzügyi instrumentumok potenciálisan kedvező cseréjére,
- = más vállalkozás tőkéjét megtestesítő instrumentum,

pénzügyi kötelezettség:

- = szerződéses kötelezettség pénzügyi eszközök átadására,
- = szerződéses kötelezettség pénzügyi instrumentumok potenciálisan kedvezőtlen cseréjére.

Nem tartozik az IAS 39 hatálya alá:

- = a tartós részesedés leányvállalatban, közös vezetésű vállalkozásban, társult vállalkozásban,

- = a lízinggel kapcsolatos követelések és kötelezettségek,
 - = a munkavállalókkal szembeni követelések és kötelezettségek,
 - = a biztosítási szerződésekből adódó követelések és kötelezettségek,
 - = a saját kibocsátású részesedések,
 - = a pénzügyi garanciák, akkreditívek, kivéve az ár, a kamat, a hitelképesség, a devizaárfolyam stb. változásának fedezetére szolgáló pénzügyi garanciákat,
 - = a céggyesülésekre vonatkozó feltételes kötelezettségek,
 - = a földrajzi, illetve a fizikai tényezők változásához kapcsolódó fizetési kötelezettségek,
 - = a delivery ügyletek.
- Minden pénzügyi instrumentumot fel kell venni a mérlegbe (a származékost is) bekerülési értéken.
 - A biztosítékot is fel kell venni a mérlegbe a kötelezettségekkel szemben, majd piaci értéken kell értékelni.
 - Ügylet könyvelése a kötés napján vagy a szerződés szerinti teljesítésének napján → két időpont közti különbség a bekerülési érték része.
 - Az ügylet bonyolítási költségei → a bekerülési értékbe kerülnek.
 - Az állományba vétel után a valós értékre át kell értékelni.
 - Nem lehet a valós értékre átértékelni
 - = azokat az instrumentumokat, amelyeket a **törlesztéssel csökkentett bekerülési értéken** kell tartani,
 - = **nem értékesítési célú saját kölcsönkövetelést**, egyéb követelést, kötelezettséget,

- = fix lejáratú, rögzített pénzáramlást hozó befektetéseket, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, visszavásárolandó elsőbbségi részvényeket, amelyeket a vállalkozás a **lejáratig tart**,
- = az olyan pénzügyi instrumentumokat, amelyek **valós értékét nem lehet megállapítani** (általában nem tőzsdén jegyzett részesedések és ezekre vonatkozó határidős, opciós ügyletek).
- Amit bekerülési értéken kell tartani azt csak a törlesztés vagy az értékvesztés csökkentheti, fel nem értékelhető csak vissza a bekerülési értékig.
- A bekerülési értéken tartottakból való eseti értékesítés külső okok miatt, nem teszi kereskedési célú portfólióvá az eszközt.
- Ha a bekerülési értéken tartott eszközöket át kellett minősíteni kereskedési (forgatási) célúvá, mert jelentős összeget adtak el belőle, a maradék 2 év múlva minősíthető vissza befektetési célúvá.
- Ha kereskedési célú eszköz átminősítésre kerül befektetési célúvá, akkor az átminősítés időpontjának piaci értéke lesz az eszköz új beszerzési értéke és az addigi értékelési különbözetet értékvesztésként folyamatosan kell leírni feltéve, hogy az instrumentum rögzített lejáratú. Ha nem rögzített lejáratú az eszköz, akkor a korábbi értékelési különbözete (amely az eredménnyel vagy a saját tőkével szemben került elszámolásra) a saját tőkében marad az értékesítésig, azaz nem lehet leírni.
- A nem származékos pénzügyi kötelezettségek döntő része a bekerülési érték törlesztésekkel csökkentett összegén mutatandó ki.
- A származékos ügyletek miatti követelés és kötelezettség mindig fv-n értékelendő (nem tartozik ide a „delivery”, azaz leszállítási ügylet)
- A **valós értékelés különbözetének elszámolása** instrumentumonként külön-külön, de azok teljes körére a **vállalkozás döntése szerint történik**:
 - = tárgyévi eredményben (EK) az értékesítési célú instrumentumok és a származékos ügyletek esetén;
 - = St-ben (értékelési tartalék)
 - a nem értékesítési célú instrumentumokra vonatkozóan, amelyek fv-n vannak értékelve;
 - itt a lejáratkor az eredmény az üzleti eredménybe kerül, a tartalék pedig megszűnik.
- Ha a pénzügyi instrumentum átértékelési különbözetét eredetileg a saját tőkébe tennénk, de az veszteség jellegű, akkor azt csak a tárgyévi eredmény terhére lehet elszámolni.
- A pénzügyi instrumentum és az arra vonatkozó ügylet akkor számolható el, ha felette **ellenőrzési joga** van a vállalkozásnak, amely abban nyilvánul meg, hogy
 - = joga van eladni vagy lekötni az instrumentumot);
 - = akitől átvette (az átadó), az nem veheti vissza az instrumentumot.
- Kötelezettség akkor vezethető ki, ha törlesztették vagy jogszabály, illetve a hitelezővel való megállapodás alapján az adós mentesül a visszafizetés alól.
- Fedezeti ügylet
→csak **származékos**

- kivétel:** a deviza fedezeti ügylet, amely lehet azonnali ügylet is;
- csak **mikro fedezeti** lehet; makro fedezeti ügylet nem lehet, de egy fedezeti ügylet több alapügylet nettó eredményét, illetve összetett alapügylet nettó eredményét is fedezheti (kivételesen).
 - Ha egy delivery ügyletet egy származékos ügylet fedez, akkor a fedezeti ügylet eredménye az alapügyletből származó eszköz vagy kötelezettség értékét módosítja. (Tehát a származékos fedezeti ügylet eredménye delivery alapügyletnél eszközértéket módosít, származékos alapügyletnél eredményt érint.)
 - Az IAS 39 módosítja az IAS 32 közzétételi előírásait.
 - Az IAS 39 2001. január 1-jétől hatályos az IAS-t alkalmazó országokra (amelyek alapvetően nem EU-tagállamok)
 - Az IAS 39 **bevezetések** a mérlegen kívüli instrumentumok mérlegbe való felvétele, illetve a valós értékre való átértékelés különbözete az **eredménytartalékkal szemben** valósul meg.
 - A fedezeti ügylet három típusa:
 1. **valós érték hedge:**
 - az instrumentum értékváltozását fedezi,
 - eredménye az EK-ba
 - az alapügylet eredmény elszámolása igazítható a fedezeti ügyletnek
 - árkockázat fedezetére szolgál;
 2. **cash-flow-hedge:**
 - a cash-flow jövőbeni változását fedezi (pl. változó kamatozású hitel esetén)
 - eredmény hatása a zárásig a st-ben van, utána az eredménybe kerül;
 3. **külföldi befektetések nettó értéke változásának fedezete** (devizaárfolyam-változás miatti árfolyamkülönbözet fedezetére)
 - az eredmény hatása a st-ben jelentkezik.
 - Az értékelés szempontjából eszközök és kötelezettségek kategorizálása a következő:

<i>Fv-n értékelt</i>	<i>Eszköz</i>	<i>Beszerzési értéken értékelt</i>
<ul style="list-style-type: none"> = kereskedési célú = tranzakciós célú = származékos 		<ul style="list-style-type: none"> = nem kereskedési célú <ul style="list-style-type: none"> – saját követelés – befektetett eszköz-értékpapír = nem tranzakciós célú = lejáratig tartott (befektetett eszköz-értékpapír) = delivery, azaz leszállítási ügylet
↓		↓
Fv-ja meghatározható		<ul style="list-style-type: none"> • Fv-ja nem megállapítható • törlesztéssel csökkentett összegben kimutatandó • értékvesztés és visszairás lehet utánuk

<i>Fv-n értékelt</i>	<i>Kötelezettség</i>	<i>Bekerülési értéken – törlesztéssel csökkentve – értékelt</i>
= kereskedési célú		= nem kereskedési célú
= tranzakciós célú		= nem tranzakciós célú
= származékos		= delivery, azaz leszállítási ügylet
		↓
		a legtöbb nem származékos ide tartozik

**AZ ISMERTETETT NEMZETKÖZI
SZABÁLYOK HAZAI ADAPTÁLÁSÁVAL
ÖSSZEFÜGGÉSBEN MEGHATÁROZHATÓ
FELADATOK, RENDEZENDŐ KÉRDÉSEK,
TECHNIKAI LEBONYOLÍTÁSSAL
KAPCSOLATOS ELKÉPZELÉSEK**

1. El kell dönteni, hogy az egyedi éves beszámolóra és/vagy a konszolidáltra fogjuk a valós értéken történő értékelési szabályokat alkalmazni.
2. Meg kell határozni a valós értéken történő értékelés alá eső eszközök és kötelezettségek körét.
3. Megfontolandó, hogy a forgatási és a befektetési célú pénzügyi instrumentumokon kívül egy harmadik kategóriát is bevezessünk és definiáljunk, amely az „értékesíthető” vagy „tranzakciós célú” megjelölést viselné.
4. Tisztázni kell, hogy az értékelés milyen gyakoriságú legyen normál vállalkozási körben és a pénzügyi intézmények esetében. (Az irányelv alapvetően a bekerülést követő azonnali átértékelésről szól, amelyet egyéb utalás hiányában értelemszerűen normál szektorban csak az üzleti év fordulónapjával kellene újabb értékeléssel módosítani.)
5. Meg kell határozni, hogy a származékos ügyleteket a mérlegbe, azaz a mérleg számlákra hogyan vegyük fel, év köz-

ben, vagy csak év végén foglalkozzunk vele. Véleményem szerint a származékos ügyletek értékét az értékelés pillanatában várható eredménye határozza meg, azaz, mekkora eredményt realizálnánk, ha az adott napon az ügyletet lezárnánk, illetve milyen értéken tudnánk ezt a pozíciót továbbértékesíteni.

- Technikailag a befektetési alapokra jelenleg hatályos szabályozást lehetne példaként venni, azaz amilyen értéken időbelileg elhatárolnánk a várható nyereséget vagy veszteséget, (illetve céltartalékot képeznénk) a ma hatályos szabályok szerint, azt az értéket egy az eszközök között megnyitott értékelési különbözet számlára kellene elszámolni az eredménnyel szemben.
- A származékos ügyleteket a 0. Nyilvántartási számlák számlaosztályban továbbra is ki kellene mutatni kötési árfolyamon az ügylet zárásáig.
- A kötés napján az ügylet bekerülési értékét az értékelési különbözet számlára kellene elszámolni – a pénzeszközökkel, illetve kötelezettségekkel szemben –, amely bekerülési érték itt nem a kötési árfolyam lenne, hanem a kötéssel összefüggésben felmerült bonyolítási költségek, ha van ilyen (pl. bizományi

- díj). Közvetlenül a kötést követően az ügyletet piaci értéken kellene értékelni, de valószínűleg ekkor az értéke még nagyon kicsi, vagy nincs is. Az értékváltozást a bekerülési értékhez képest az értékelési különbözet számlán az eredménnyel szemben kellene elszámolni. Tehát például, ha a bekerülési érték a bizományi díj, akkor mivel a következő napi értékelésnél, az nem része a piaci árnak és az ügyletnek piaci értéke lehet, hogy még nincs is, így az értékelési különbözet eredménnyel szemben elszámolt csökkentését kell végrehajtani (amely tartalmát tekintve azt jelenti, hogy a bizományi díj nem költségként került elszámolásra, hanem egy quázi értékvesztés-típusú tételben a ráfordításokkal szemben). Az idő előrehaladtával az ügylet piaci értéke is nő vagy csökken az alapul szolgáló instrumentumok hozamtartalma miatt, így a következő értékelésnél az elszámolható az értékelési különbözet számlán az eredménnyel szemben. Az ügylet zárásakor az értékelési különbözet kivezetésre kerül az eredménnyel szemben (az időbeli elhatárolások feloldásához, vagy a céltartalék felhasználáshoz hasonlóan) és egyidejűleg elszámolásra kerül a ténylegesen realizált eredmény.
- Megfontolandó, hogy az opciós díjat is úgy kezeljük, mint kezdeti bekerülési értéket.
 - A tőzsdei ügyleteknél a letétek befizetett összege nem képezi a bekerülési érték részét, azt a jelenlegi szá-

bályok szerint kellene továbbra is követelésként vagy kötelezettséggé kezelni, és mellette az árkülönbözet nagyságrendjében értékelési különbözet kerülne elszámolásra az eredménnyel szemben. Ez természetesen alapvetően az elszámolási ügyletekre vonatkozna, a delivery-re nem, azaz a leszállítási ügyleteknél nem lehetne az értékelési különbözet számlát funkcionáltatni.

- A fedezeti és a nem fedezeti ügyletek megkülönböztetett elszámolása megszűnne, mindegyik ügylet a piaci áron lesz értékelve, így feleslegessé válik az időbeli elhatárolás és a céltartalékolás. De lehetővé válna a makro szintű fedezettség biztosítása adott időpontra vonatkoztatva.
- Deviza-swapoknál megfontolandó a jelenlegi elszámolási rendszer fenntartása, azaz meg lehetne engedni, hogy a swapokat a vállalkozás saját döntésétől függően összetett ügyletként kezelje, vagy külön ügyletrészekként. Ha összetett ügyletként kezeli, akkor a swap piaci értéke a spot és a határidős árfolyam különbözete lenne, ahogy ma is és ezt számolná el értékelési különbözetbe az eredménnyel szemben, de mivel a származékos ügyletrészek is átértékelésre kerülnek, itt a swaphoz kapcsolódó ügyleteknél (devizabetét, hitel, konverzió) mint alapügyleteknél kellene egyidejűleg megtiltani az átértékelést a lejáratidő alatt. Azaz előállna az az eset, hogy az alapügyleteket igazítjuk a fedezeti ügylethez.

6. Tisztázni kell, hogy milyen nyitó rendező tételeket kell alkalmazni a valós értéken történő értékelés szabályának bevezetésekor, azaz az irányelvben rögzített átmeneti szabályokat, hogyan hajtjuk végre. Ez azt jelenti, hogy 2004. január 1-jével (elvi bevezetési határidő) az eredménytartalékkal szemben kell felvenni a 2003. december 31-én le nem zárt származékos ügyletek értékelési különbözetét (függetlenül attól, hogy fedezeti vagy nem fedezeti és hogy nyereség-, vagy veszteségjellegű annak értéke), egyidejűleg az időbeli elhatárolásban lévő várható eredményeket és a nem fedezeti ügyletek várható vesztesége miatti céltartalékokat fel kell oldani a bevételekkel, illetve a ráfordításokkal szemben, bár célszerű lenne, ha ezt is az eredménytartalékkal szemben számolnánk el. Az eredménytartalék változása megmutatná mekkora lett volna az eredmény, ha már 2003. év mérleg fordulónapján így értékeltünk volna.
- Természetesen a forgatási célú, illetve az átértékelési körbe tartozó értékpapiroknál az értékvesztés és visszairás szabálya megszűnik, helyébe lép az értékelési különbözet, amely a beszerzési érték fölötti piaci értékelést is biztosítja majd az eredménnyel szemben. Így ezeknél is, illetve a rendező átsorolások miatt (ha a hivatkozott köztes kategória is bevezetésre kerül) szükségzerű lesz nyitó rendező tételben az értékelési különbözetbe átvezetni az értékvesztések összegét – eredményszámlák közbeiktatásával vagy anélkül – egyidejűleg megfontolandó, hogy 2004. január 1-jével az eredménytartalékkal szemben engedjük-e felértékelni azokat az értékpapírokat, amelyeket a beszerzési érték fölé lehetett volna már korábban értékelni, magas piaci értéke miatt. Azt is egyértelműsíteni kell, hogy az értékelési különbözet az értékpapíroknál tisztítottan vagy a hozamtartalommal együttesen értendő.
7. Adóhatósági szempontból fontos eldöntési kérdés, hogy az áttérés miatti eredménytartalék növekedést (elvileg csak ilyen irányú lehet) megadóztatják-e.
8. Egyértelműsíteni kellene, hogy a piaci érték (pl. jelenérték, helyettesítési érték stb.) meghatározása a vállalkozás feladata, amelyet a számviteli politikában rögzít. A kiegészítő mellékletben kell bemutatni, hogy a vállalkozás milyen feltételezéseket vett alapul a számított piaci érték meghatározásához.
9. Tisztázni kell, hogy melyek azok a banki pénzügyi instrumentumok, amelyekre nem szabad a valós értéken történő értékelés szabályait alkalmazni.
10. A hazai szabályozásban a biztosítékokat nem fogjuk felvenni a mérlegbe, mert ezt a hatályos EU irányelv [86/635/EGK] tiltja, ezt csak az IAS 39. teszi lehetővé.
11. Az sem valószínű, hogy a hazai szabályozásban a külföldi befektetések monetáris értékelési különbözetét a saját tőkével szemben számolnánk el a jövőben, mert a devizaárfolyam-változások hatását egységesen az ered-

- ményben számoltuk el eddig is és a deviza pozíciók fedezését ez az elszámolás zavarná.
12. A vásárolt követelések értékelésére alkalmazható lesz a valós értéken történő értékelés, ennek szabályait alaposan ki kell dolgozni.
 13. A felügyeletnek szükségszerű lesz mérlegelnie, hogy a prudenciális adat-szolgáltatásban mennyire veszi figyelembe a kereskedési és tranzakciós célú portfólió, valamint a származékos ügyletek valós értéken történő értékelését, vagy marad az óvatos értékelésen alapuló értékek bemutatása mellett.
 14. A valós értéken történő értékelésről szóló irányelv és az IAS 39 sem rendelkezik a könyvvezetésről technika-ilag, de a bruttó elszámolás szabálya továbbra is fennmarad, azaz nem lehet több ügylet (ügyletláncolat) eredményét egy nettó összegben elszámolni.
 15. Megfontolandó azonban – a hitelintézetek korábbi felvetései alapján –, hogy a helyi adó tekintetében a pénzügyi műveletek nettó eredménye számítson be az adó-alapba, amennyiben ez egyezik a nemzetközi gyakorlattal (de a mikro fedezeti párban lévő ügyletek eredménye mindenképpen nettó módon, azaz nulla értéken kerüljön figyelembevételre az adóalapban).